

AIDE-MEMOIRE

O GŁÓWNYCH ZBRODNIACH MIĘDZYNARODOWYCH I PRZESTĘPSTWA FEDERACJI ROSYJSKIEJ W ROZWIĄZYWANIU AGRESYWNYM WOJNA PRZECIW UKRAINY 24 LUTEGO 2022

*AUTORZY: Naukowcy Państwowej Wyższej Szkoły
Handlowo-Ekonomicznej
PhD Melnichenko N., PhD Nevara L.,
PhD Kortukowa T.,
Dr hab. Kresin O., Dr hab. Ostrovskaya B.,
Kierownik Zakładu Problemów Prawnych Nauk
Politycznych Instytutu Państwa i Prawa Koreckiego W.
Dr hab., prof. Kresina O.*

SERGIY OSYKA

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Ukrainy, Deputowany do parlamentu trzech zwołań, pierwszy przedstawiciel Ukrainy w Światowej Organizacji Handlu

WOŁODYMYR KHANDOGIY

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Ukrainy,
Prezes Ukraińskiego Stowarzyszenia Polityki Zagranicznej

OLEXANDER KUPCZYSZYN

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Ukrainy,
Wiceprezes Ukraińskiego Stowarzyszenia Polityki Zagranicznej

JURIJ SIERGIEJEW

Ambasador Nadzwyczajny i Pełnomocny Ukrainy,
Stały Przedstawiciel Ukrainy
przy Organizacji Narodów Zjednoczonych (2007-2015)

Prezes Ukraińskiego Stowarzyszenia Polityki Zagranicznej

„... Cały cywilizowany świat szanuje i stoi na straży podstawowych wartości prawa międzynarodowego, demokracji i praw człowieka.

Nowa agresywna eskalacja agresji Federacji Rosyjskiej na Ukrainie i zakrojone na szeroką skalę działania wojskowe, w tym przeciwko ludności cywilnej i infrastrukturze, jest rażącym naruszeniem prawa międzynarodowego.

Siły Obronne Ukrainy, wszystkie gałęzie władzy, społeczeństwo obywatelskie, w szczególności naukowcy, stanęli na obrony naszego kraju.

To sami naukowcy mają wyjaśnić i przekazywać rzetelne informacje oraz oceniać działania agresora, co uczynili profesorowie Państwowej Wyższej Szkoły Handlowo-Ekonomicznej. To pierwszy krok wielkiej pracy, która czeka naukowców... »

KWALIFIKACJA PRAWNA DZIAŁAŃ FEDERACJI ROSYJSKIEJ ZGODNIE Z PRZEPISAMI PRAWA MIĘDZYNARODOWEGO

Federacja Rosyjska systematycznie narusza i nie wypełnia swoich zobowiązań międzynarodowych. **21 lutego 2022 r.** prezydent Federacji Rosyjskiej podpisał dekrety o uznaniu „niepodległości” „DRL” i „ŁPR” przez Federację Rosyjską. W dniu 22 lutego 2022 r. przyjęto dwie ustawy, a mianowicie: Ustawę federalną nr 33-SFO „O ratyfikacji Traktatu o przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy między Federacją Rosyjską a Doniecką Republiką Ludową” oraz Ustawę federalną nr 34-SFO ” O ratyfikacji Traktatu Przyjaźni, współpracy i wzajemnej pomocy między Federacją Rosyjską a Ługańską Republiką Ludową”. **W wyniku tych działań Federacja Rosyjska świadomie i jednostronnie wypowiedziała porozumienia Mińskie, co jest sprzeczne w szczególności z art. 26 Konwencji Wiedeńskiej o traktatach międzynarodowych, który przewiduje konieczność dobrowolnego wykonania traktatów międzynarodowych.**

Kolejne najpoważniejsze naruszenie zobowiązań wynikających z traktatów międzynarodowych dopuściła Federacja Rosyjska **24 lutego 2022 r.**, kiedy około godziny 5 rano jej wojska zaatakowały Ukrainę z użyciem sił powietrznych, lądowych i morskich. Celem rosyjskiej ofensywnej operacji wojskowej jest zniszczenie państwa ukraińskiego, zajęcie terytorium ukraińskiego siłą i ustanowienie kontroli okupacyjnej.

W trakcie ofensywy powietrznej przeciwnik kontynuował ostrzał lotnisk wojskowych i cywilnych, ośrodków dowodzenia i kierowania wojskami (siłami), obiektów obrony przeciwlotniczej, ważnej infrastruktury krytycznej, miejscowości i jednostek w rejonach obronnych. Z naruszeniem norm międzynarodowego prawa humanitarnego okupanci podstępnie dokonywali i nadal dokonują ataków raketowych na budynki mieszkalne i infrastrukturę społeczną na całym terytorium Ukrainy.

Zgodnie z międzynarodowym prawem publicznym jest to kwalifikowane jako **bezpośrednie naruszenie art. 4 ust. 2 Statutu Organizacji Narodów Zjednoczonych, który ustanawia zobowiązanie państw do powstrzymywania się w stosunkach międzynarodowych od groźby lub użycia siły przeciwko integralności terytorialnej i niepodległości jakiegokolwiek państwa.** Jednak Federacja Rosyjska naruszyła ten obowiązek w 2014 roku. Artykuł 2 ustęp 4 Statutu Organizacji Narodów Zjednoczonych (ONZ) stanowi, że wszyscy członkowie ONZ powstrzymują się od grożenia użyciem siły lub użycia siły w swoich stosunkach międzynarodowych przeciwko integralności terytorialnej lub niezależności politycznej jakiegokolwiek państwa lub w jakikolwiek inny sposób niezgodny z celami ONZ. Statut ONZ zakazuje także ingerencji w sprawy wewnętrzne państw. Należy zauważyć, że zasady te obowiązują wszystkie państwa świata, a przede wszystkim stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ, którymi nadal pozostaje Federacja Rosyjska.

Zgodnie z ogólnym prawem międzynarodowym okupacja wojskowa państwa w wyniku użycia siły z naruszeniem Statutu ONZ jest zabroniona, podobnie jak organizowanie i zachęcanie nieregularnych sił lub uzbrojonych gangów, w tym najemników, do inwazji na inne państwo. Żadne nabycie terytoriów w wyniku groźby lub użycia siły nie będzie uznawane przez inne państwa (**Deklaracja w sprawie zasad prawa międzynarodowego dotyczących przyjaznych stosunków i współpracy między państwami na podstawie Statutu Organizacji Narodów Zjednoczonych z 1970 r.**).

Zgodnie z **rezolucją o definicji agresji z 1974 r.** okupacja wojskowa innego państwa lub jego części, niezależnie od jej tymczasowego charakteru i bez względu na wypowiedzenie lub niewypowiedzenie wojny, oraz aneksja zaliczane są do aktów agresji – „użycie siły państwa przeciwko suwerenności, nienaruszalności terytorialnej lub niezależności politycznej innego państwa.” Klasyfikacja zajęcia nie zmienia się w zależności od tego, czy czyn został dokonany przez regularne siły zbrojne, czy przez zesłanie przez państwo lub w imieniu państwa, czy też przy znacznym udziale państwa ze strony gangów, grup

zbrojnych, sił nieregularnych lub najemnicy. Żadne nabywanie terytoriów w wyniku agresji nie jest i nie może być uznane za zgodne z prawem (art. 1, 3, 5).

Helsiński Akt Końcowy OBWE z 1975 r., podpisany przez ZSRR (następcą jest Federacja Rosyjska), ustanowił zasadę poszanowania granic w Europie. Uznanie tej zasady oznacza również uznanie istniejących granic za prawnie ustanowione zgodnie z prawem międzynarodowym oraz odrzucenie wszelkich ingerencji terytorialnych. **Siły powietrzne, lądowe i morskie Federacji Rosyjskiej nielegalnie przekroczyły granicę państwową Ukrainy.** Ósmy rok z rzędu Federacja Rosyjska wkracza na granicę państwową Ukrainy, a od 24 lutego 2022 r. takie wtargnięcie ma charakter pełnowymiarowy, co świadczy o złamaniu przez Federację Rosyjską kolejnej normy prawa międzynarodowego.

Federacja Rosyjska naruszyła Statut Rady Europy z 1949 r., do którego przystąpiła w 1996 r. i nie przestrzega zasad Organizacji zapisanych w art. 3 Statutu Rady Europy, a mianowicie praworządności i poszanowania praw człowieka i podstawowe wolności. W związku z tym, zgodnie z art. 8 Statutu Rady Europy, Organizacja zawiesiła reprezentację Federacji Rosyjskiej w Radzie Europy decyzją konsensusu w dniu 25 lutego 2022 r. Niemniej jednak Rosja nadal jest zobowiązana do przestrzegania Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, a osoby fizyczne będą występować do Europejskiego Trybunału Praw Człowieka o naruszenia.

Memorandum Budapeszteńskie z 1994 r. pomiędzy Rosją, Stanami Zjednoczonymi, Wielką Brytanią i Ukrainą, gwarantowane również przez Francję i Chiny, czyli wszystkich stałych członków Rady Bezpieczeństwa ONZ, ustanowiło gwarancje bezpieczeństwa i wyraźne uznanie granic Ukrainy w przypadku zrzeczenia się około 2000 głowic jądrowych. Aneksja Krymu, czasowa okupacja obwodów donieckiego i ługańskiego, a następnie rozpoczęte 24 lutego 2022 r. działania wojenne na całą Ukrainę świadczą o rażącym łamaniu przez Federację Rosyjską norm zawartych w memorandum budapeszteńskim

24 lutego 2022 r. wojska rosyjskie zaatakowały elektrownię atomową w Czarnobylu i strefę wykluczenia na Ukrainie. Dziś cały świat stoi w obliczu nowego przerażającego zagrożenia nuklearnego: wojska rosyjskie zajęły wszystkie obiekty elektrowni jądrowej w Czarnobylu. W magazynach wypalonego paliwa jądrowego SNF-1 i SNF-2 znajduje się ponad 22 000 zlikwidowanych zespołów termicznych reaktora. W straszliwych rękach agresora ta znaczna ilość plutonu-239 może zostać przetworzona na bombę atomową, która zamieni tysiące hektarów w martwe, pozbawione życia pustkowia.

Elektrownie jądrowe oraz inne obiekty jądrowe i radiacyjne na Ukrainie są obiektami pokojowego wykorzystania energii jądrowej, nie są przeznaczone do prowadzenia operacji wojskowych i nie powinny być atakowane na podstawie **art. 56 Protokołu dodatkowego do Konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. o ochronie Ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych**. Nie należy atakować elektrowni jądrowych i innych pobliskich obiektów, nawet wojskowych, gdyż może to doprowadzić do uwolnienia niebezpiecznych sił i dalszych ciężkich strat.

Jednocześnie należy zauważyć, że dochodzi do licznych rażących naruszeń międzynarodowego prawa humanitarnego mającego zastosowanie do konfliktów zbrojnych, w szczególności Konwencji Genewskich i Protokołów dodatkowych do nich, które zapelniają ochronę ofiarom konfliktów zbrojnych. Zgodnie z postanowieniami tych porozumień strony muszą zapewnić ochronę **ludności cywilnej** i dóbr cywilnych oraz podjąć wszelkie środki, aby nie narażać ludności cywilnej na jeszcze większe ryzyko. Międzynarodowe prawo humanitarne zobowiązuje również strony do poszukiwania i **przekazywania wszelkich dostępnych informacji o ofiarach i osobach zaginionych** w celu zapewnienia rodzinom prawa do otrzymywania informacji o losie ich bliskich. Domy mieszkalne, przedszkola, placówki medyczne, miasta nie powinny być teatrem działań wojennych. **Trzecia Konwencja Genewska** zakazuje również niewłaściwego używania masztów flagowych, insygniów wojskowych, insygniów rozbrojenia lub mundurów wojskowych wroga, ubierania wojska w mundury cywilne.

Tak więc na dzień dzisiejszy na terytorium Ukrainy toczy się międzynarodowy konflikt zbrojny zgodnie z artykułem 2 (ust. 2) czterech konwencji genewskich z dnia 12 sierpnia 1949 r. Rosja przy pomocy swoich sił zbrojnych ostrzeliwuje terytorium Ukrainy.

Wygwane grupy sabotażowe i rozpoznawcze włamują się na ulice miast i zabijają ludność cywilną. Rosyjskie siły zbrojne ostrzeliwują budynki cywilne, szpitale, przedszkola, karetki pogotowia i budynki mieszkalne. W odpowiedzi na rażące naruszenia prawa międzynarodowego, a także podstawowych praw człowieka, Ukraina w odpowiedzi na rosyjską agresję słusznie zastosowała art. 51 Statutu Organizacji Narodów Zjednoczonych, który zezwala na użycie siły w ramach wykonywania prawa do indywidualnej samoobrony.